

SYAGEDI EGYETEM

A SZEGEDI FELSOOKTATASI
INTÉZMÉNYEK LAPJA

XXIII. évfolyam 8. szám

1985. május 23.

Ára: 2,30 Ft

Vendégünk volt: Róna-
Tas András

(3. oldal)

Szépirodalmi rovat —
Szigeti Csaba írása

(4. oldal)

Egy tudós portréja
avagy Szörényi László
szövegei

(6. oldal)

Jugoszláv filmnapok a
JATE-klubban

(6. oldal)

Barlangászpörtján II.
rész — Balogh Tamás
sportcikkei

(7. oldal)

Lúd-show — Czégény
József írása

(8. oldal)

Marxista oktatók tanácskozása

Az MSZMP JATE PB Vitaindító exozekát tartottak: Fehér István tanszékvezető főiskolai tanár (JGYTF), Szentpéteri István tanszékvezető egyetemi tanár (JATE), Bárány Ferenc tanszékvezető egyetemi tanár (SZOTE), Égető Emese egyetemi docens (JATE) és Horuczki László tanszékvezető egyetemi docens (JATE).

Országgyűlésképviseelő- és tanácsstagi jelöltek

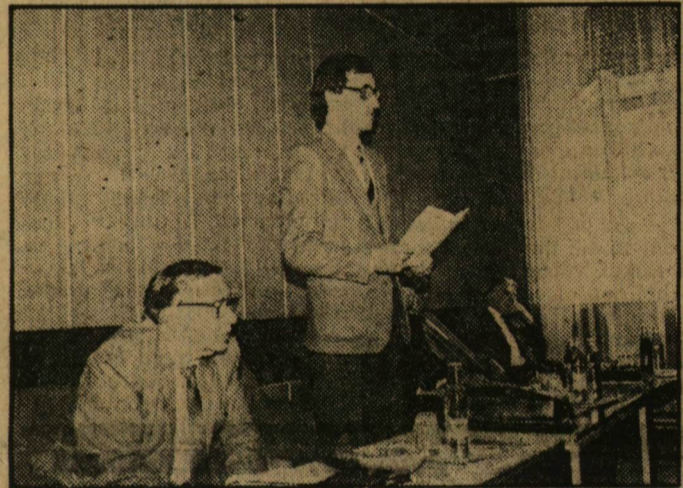
Lapzártakor fejeződtek be megyénkben az országgyűlési képviselők és tanácsstagok jelölőgyűlései. Hamarosan megkezdődnek a választási gyűlések, és a rétegtalálkozók is. A képviselő- és tanácsstagi jelöltek között a szegedi felsőoktatási intézményeknek számos dolgozója, oktatója is megtalálható.

A 6. számú országgyűlési választókerület egyik jelöltje dr. Karácsonyi Sándor, a Szegedi Orvostudományi Egyetem I. sz. Sebészeti Klinikájának igazgatója, a 9. számú választókerület (Kis-telek) egyik jelöltje pedig dr. Antalfi György, a szegedi József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi karának tanszékvezető egyetemi tanára lett.

A Szeged városának tanácsstagi-jelöltjei közül az alábbiak dolgoznak valamelyik felsőoktatási intézményben: dr. Hantos Zoltán, a JATE Természettudományi Karának tudományos munkatársa, dr. Szabó Mihály, a SZOTE egyetemi adjunktusa, dr. Sas Mihály, a SZOTE

egyetemi tanára, dr. Tényi Mária, a SZOTE egyetemi tanára, Greguss Zoltán, a SZOTE technikai alkalmazottja, dr. Tóth Károly, a JATE Állam- és Jogtudományi Karának egyetemi adjunktusa, Halászné Hetesi Erzsébet, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Marxizmus-Leninizmus Tanszékének főiskolai tanársegédje, Juhász Ildikó, az Egyézségügyi Főiskola hallgatója, dr. Szöcs Lajos, a SZOTE gazdasági főigazgatója, dr. Király Dezső, a JATE egyetemi adjunktusa, Wágner Istvánné dr., főiskolai adjunktus, dr. Czuth Béla egyetemi adjunktus, dr. Tóth Imre, a JATE egyetemi adjunktusa, és dr. Farkas Katalin főiskolai adjunktus.

E lapszámunk második oldalán az országgyűlési képviselőjelöltek közül dr. Karácsonyi Sándor egyetemi tanárral, a tanácsstagi-jelöltek közül pedig Juhász Ildikó főiskolai hallgatóval készített interjú olvasható.

(Somogyi Levente felvétele)

Nicaraguában történt Sandino tábornok halála a magyar sajtóban 1934-ben

A harmincas évek Magyarországon a politika fő irányja a revízió volt. A lapokban a legtöbbet a cseh, román, jugoszláv eseményekkel foglalkoztak. Európa többi országát az irredata szemleletnek megfelelően osztályozták: Angliától segítséget vártak, Franciországot, a „Kisantant atyját” — bíralták.

Hitler uralmának kezdetével Közép-Európa és a Reich került a figyelem fókuszába. Az eleinte nem titkolt rokonszenve a „választások útján” hatalomra jutott rendszer iránt csakhamar óvatossá, megfogalmazott kétkedéssé, majd a szívós propaganda burjánzása ellenére félelemmé, visszautasítássá változott.

A III. Birodalom mellett az Anschluss felé támolygó Ausztria szolgáltatta a szomorú szenzációt. A bécsi munkásfelkelés leverésével Dollfuss Ausztria sirtját ásta meg — ebben mindenki egyetértett. A magyar emigráció miatt bőven cikkeztek az Egyesült Államokról is, amely ekkor kísérletezett a New Deal szellemében kilábalni a válságból. Roosevelt liberális volt otthon, külföldön, — főleg Latin-Amerikában — konzervatív.

Ezen a földrészén a német bevándorlók között ragályszerűen terjedt a náciizmus. A barna pestis szívósságára egy példa: Simon Wiesenthal könyvében azt írja, hogy argentiná római nagykövetségének katonai attaséja megtanult németül, hogy eredetiben olvashassa a Mein Kampfot. A fiatal diplomatát Juan Domingo Perónnak hívták...

Az Egyesült Államok katonapolitikai és ideológiai szempontból is törekedett politikájának átértékelésére, magatartása azonban lényegében nem változott meg.

A korabeli magyar sajtóról szólóan előre kell bocsátani, hogy legális kommunista újság nem létezett. A munkásosztály érdekeit a rendszerhez simuló, azt időnként elvtelenül kiszolgáló Népszava képviselte.

Ez a napilap nem tett említést Nicaraguáról — 1934-ben. A többi újságból összeállított képet hat hírlapból vettem. Skálájuk a konzervatív, polgári liberális Pesti Naplótól, a nyíltan jobboldali, sovinszta és antiszemita Új Nemzedék-ig terjed. Egy bulvárlap, a félhivatalos kormánylapnak tekinthető 8 órai Újság-ot, és a klerikális, nacionalista színezetű Nemzeti Újság-ot is átrézttem.

Sandinót 1934. február 21-én ölték meg a Nemzeti Gárdisták, Somoza csendőrei. A tábornok az állambőncél volt vacsorán. Sacoza elnök személye volt a demokrácia fűgefalevele a diktatúrán. A távozó Sandinót a repülőterre kényszerítették a gárdisták, majd orvul meggyilkolták. Később a tábornok testvérét, Sacratest is letartóztatták és megölték. A Nemzeti Gárda hajtóvadászatot indított a sandinisták ellen: ök mindössze néhány százan lehettek, a gárdisták több tízezeren...

A magyar lapok 1934. február 24-én, három nappal az események után számoltak be a tragédiáról. A Nemzeti Újság az egyetlen, amely február 27-től keltezi a híradást, de Sandino fényképét is közli korabeli nagyságok társaságában.

Londonból tudósít a Magyarország újságírója. New Yorkból küldte híreit az Új Nemzedék, a 8 órai Újság, Managuából(!) tájékoztatta olvasóit a Pesti Napló. A tudósi-

tások rövidke, a tények közlésére szorítkoznak csak, az események mögé nincs módjuk betekinteni, de így is értékesek.

„Ostromállapot Nicaraguában” ez a Managuából küldött tudósítás címe. Sandinót „Nicaragua szabadsághősének” nevezi a rövidke hír. Közli a tábornok halálának körülményeit. A fegyvertelen főparancsnokot a „szó szoros értelmében szitává lötték” — így a lap. A két hiranyag New Yorkból ugyanazt mondja el. A felháborodás a gaztett halatán mindkét közleményből kicseng: „Managuában csütörtökre virradó éjjel orvul meggyilkolták a forradalmárok vezérét! — ez áll a 8 órai Újságban. Szó szerint ugyanezt írja az arcátlanul jobboldali Új Nemzedék is (!). A két lap azt is tudni véli, hogy „újabb forradalom fenyeget Nicaraguában” — a menlevéllel útjára bocsátott tábornokot és kísérőjét lemészároló Somoza ellen.

A Magyarorságon kikkébből tartózkodóan megfogalmazott Amerika-ellenesség csendül ki. Nemcsak híryanaga az érdekes, hanem az ok-okozat boncolgatása is. Ez a lap beszél el a tábornok tragikus halálát a legpontosabban: „Az amerikai-ellenes párt vezére”, Sandino, Somoza elnök menlevélben bizva már egyhétig tárgyalta, az állam fejével. Amikor a meg egyezes már közelinek tűnt — Somoza az orvgyilkosság mellett döntött. Adjuk át a szót a tudósítónak: „A vacsoráról az elnök személyesen kísérte haza a felkelők vezérét. Midőn gépkocsijuk az egyik kaszárnya előtt elhaladt, a nemzeti gárda csapata megállította a kocsit, a tábornokot kirángatta, teherautóra tette és elhurcolta a repülőterre. Itt mindhárom tábornokot gépfegyverrel agyonlőtték.”

A gaztett óriási felháborodást váltott ki az országban; ha igaz lehetett az, hogy újra fellángolt a forradalom, a krokodilkönnyeket hullató Somoza és Sacoza gondoskodtak arról, hogy elaludjon a láng...

Valamennyi híradás közül az Új Nemzedéké a legbővebb. Erdemes ezzel részletesebben is foglalkozni. A harcok rövid történetének summázata után ezt olvassuk: „A tábornok már évek óta heves ellenállást fejtett ki a managuai kormány ellen, s bár kisebb-nagyobb felkeléseit újból és újból leverték a kormánycsapatok, végleg nem volt hajlandó megadni magát, s a hegyekbe visszavonulva továbbra is állandóan nvugtalanította a kormánycsapatokat.” A harcokat követő tárgyalások elmondása ugyanaz, mint a többi hírlapban. Zavaró viszont az, hogy a tábornok és barátjai haláláról úgy tudósít, hogy „leszűrték őket”. De ez talán nem lényeges. Fontosabb az, hogy a forradalmár tiszték megölésén felháborodik. Hirt ad a forradalmárok harcáról, megírja, hogy „heves harc után sikerült átörönnük a gárdisták gyűrűjét és elmenekülnünk a fővárosból”. Az Új Nemzedék a végére hagyta legfontosabb mondanivalóját, a választ a miértre: „Sandino tábornok évek hosszú során át az amerikai befolyás ellen küzdött Nicaraguában”.

A történelem ismételt látszik önmagát. Napjainkban ezt a harcot már győztesen vívták meg Sandino tábornok örökösei — a sandinisták.

ROZSNYAI JENŐ

Úr vagyok Egy ötödéves elhaló renitenciái

„Úr leszel, Pistikém!” — bocsátott útra P. Lajos bátyám, falumbéli, még anno 1980, mikor Szegedre utaztam előtti napon véletlenül megtudta, hogy egyetemistára adom a fejem. „Úr leszel, már apád is úr volt (vidéki pedagógus, hogy a félreértéseket eloszlassam — S. I.) meglásd, úr leszel te is!” P. Lajos bátyám valószínűleg az anakronizmus mélységes csapdájába esett, amidőn a nem kétkézi munkát az úri mivolttal azonosította; tehette ezt például azért is, mert ő valóban két kézzel forgatta a kormánykereket, nem csupán úgy, mint az uralkodó osztálynak egy tagja, de úgy is, mint hivatásos sofőr, s ennek ellenére mégsem érezte úrnak magát. Miért, miért nem, ki tudná s merné eldönteni? Lényeg az, hogy — bár sokat próbált nagyfröccsü hangjai még sokáig rezonáltak belső fülem membránjával — nem úrrá válassom első lépéseket értékelem azt, mikor 1980. augusztus 31-ének délutánján Alsóvárosban lekaszálódtam a pesti gyorsvonatról.

„Miért éppen az egyetemeket kerülhetné el az általános értékvláság? Miért fekete bárányok azok, akik nem úgy élnek, gondolkoznak, ahogy az egy kellőképp átlagos, infantilis egyetemistától elvárják? Miért rokonszenves az, aki az egyetemet csak vért izzadva tudja elvégezni, és miért eltaposandó ellenség az, aki ugyanazon követelményrendszer szellemi kapacitásának harmadrészét mozgósítva is képes teljesíteni? Nem a követelményrendszerrel van a hiba? Miért van az, hogy az egyetemen nem az, hogy az egyetemen érdemes, sőt kifejezetten veszélyes okosnak lenni (itt az okos szót a klaszszikus értelemben használva), és miért értékeőbb a középszer? Miért hiányolják az egyetemisták közéletiségét, és miért főbenjáró bűn, ha az egyetemisták közéletiséget nem az éppen hivatalos értékrend elvárásai-val összhangban művelik? Miért van az, hogy jóvendő vezető értelmiségünk tagjai közül — mert az ő túlnyomó többségük kétségtelenül a tudományegyetemokről kerül ki — a nem jogászok csodálkoznak annak hallatán, hogy a törvényeket az Országgyűlés és nem Losonczi Pál hozza; hogy a nem fizikusok még annyit sem tudnak Einsteinról, hogy a nagy E betű egyenlő kis m-szer ké négyzetel, vagy ha hallották is, nem tudják, mit jelent; hogy a nem bölcsészek (de még közülük is jó néhányan) nem tudnak elskandálnni egy nyamvadt hexameter-t és úgy általában: miért áll köztiszteltetben az, aki egy adott szak egyik részterületének valamely alkérdésében kompetens, és miért megvetendő az, aki majd mindenhez konyit — egy kicsit? Miért nem meri senki definiálni, hogy mit jelent a nyolcvanas években az, hogy műveltség, vagy ha tényleg nem jelent semmit, akkor miért nem deklarálja már valaki hivatalosan is ezt?

Öt szűk esztendő

Az ember először is homorít. Mintha karót nyelt volna, úgy járkal az utcán: szeptembertől egyetemista lesz! Úgy érzi, mindenek által az ő intellektusa dicsértetik örökre, mindenki őt irigyli és egyáltalán: valahogy a lét oromzatára került, ahol büszkén túzi ki a hódítást jelző zászlót: ez immár az ő birtoka. Hát persze, hogy az övé. Birtoknak birtok, csak épp nem oromzat.

Volt csoporttársam (azóta már a Műegyetem valahányadéves hallgatója) a „hogy vagy” kérdésre az első hónapokban a következőképpen reflektált: barna Levis kordnadrágjának jobb hátsó zsebéből egy gyűrött papírlapot húzott elő, amelyre egy 43-as szám iratott, s ezt mutatta körbe a kérdezőknek s az egybegyűlteknek, nyilván nem véletlenül: ennyit volt a heti kötelező óraszámunk ugyanis.

Hamar lelohadt kezdeti lelkesedésünk legalábbis néhányunké. Akié nem lohadt le, azé is inkább rosszul értelmezett kötelességtudatnak, befolyásolhatóságnak, rossz beidegződésnek értékelhető. Hazudnék, ha nem ismer-ném be: az első három évben fölöttébb rossz volt a közérzetünk. Többek fel akarták adni a „meccset”, többek feladni kényszerültek azt (sajnos nem pontosan azok, akik valóban megérdemelték volna: kerültek ki diplomátlanul az egyetemről arra rá nem szolgálták, és diplomát fogtak kapni a kontraszelektió folytán arra nem érdem-sültek is, ergo a kiválasztást szolgáló alkalmassági vizsgálat még az egzakt tudást feltételező Természettudományi Karon sem működik kielégítően, és ez fölöttébb szomorú sőt szomorúságos dolog), mígnem az-

Ott tartottunk, hogy vonat

Lekaszálódik az ember a vonatról, elvillamosozik az albertletébe (1000—1500 Ft, és még nem biztos, hogy európai), aztán okosodik az egyetemen; hazautazik, megint lekaszálódik, aztán okosodik, hazautazik, lekaszálódik, okosodik,.... és a végén olyan okossá válik, hogy átveheti azt a kétfédeles diplomát, amely saját ontogenezisének minden bizonyítékát non plus ultrája, s nem sokat kell várni első levonások után megmaradt négyezer forint körüli fizetésért (Folytatás a 6. oldalon)